

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ: ЛОГІКА

для студентів

спеціальності	035 Філологія
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
освітня програма	035.041.01 Мова і література (англійська) 035.051.01 Мова і література (іспанська) 035.052.01 Мова і література (італійська) 035.055.03 Мова і література (французька)
спеціалізації	035.041 Германські мови і літератури (переклад включно) – перша англійська 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно) – перша іспанська 035.052 Романські мови та літератури (переклад включно) – перша італійська 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно) – перша французька

Київ – 2021

Розробник:

Бондар Тетяна Іванівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету.

Викладач:

Бондар Тетяна Іванівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри [підпис] д.філос.н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.041.01 Мова і література (англійська)

1.09.2021 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

[підпис] (Джурда Т.В.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.051.01 Мова і література (іспанська)

1.09.2021 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

[підпис] (Піддубинська Н.І.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.052.01 Мова і література (італійська)

____.____.20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

[підпис]

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.055.03 Мова і література (французька)

01.09.2021 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

[підпис]

Робочу програму перевірено

____.____.20__ р.

Заступник декана [підпис]

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання		українська
Загальний обсяг кредитів / годин		1 /30
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:		1
Обсяг годин, в тому числі:	30	
Аудиторні	14	
Модульний контроль	2	
Семестровий контроль	5	
Самостійна робота	9	
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета логіки як навчальної дисципліни полягає у формуванні та вдосконаленні культури мислення студентів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок доказового, несуперечливого мислення в процесі застосування набутих знань в практичних ситуаціях; сформувати образ сучасної логіки через вивчення головних теорій класичної логіки; ознайомитися з логіками неklasичними – багатозначними та модальними.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей освітніх програм підготовки *035.041.01 Мова і література (англійська)*, *035.051.01 Мова і література (іспанська)*, *035.052.01 Мова і література (італійська)*, *035.055.03 Мова і література (французька)*:

ЗК 1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 6	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК-7	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8	Здатність працювати в команді та автономно.
ЗК 10	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК 13	Здатність проведення досліджень на належному рівні.
ФК 1	Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання освітньої програми підготовки 035.041.01 *Мова і література (англійська)*, 035.051.01 *Мова і література (іспанська)*, 035.052.01 *Мова і література (італійська)*, 035.055.03 *Мова і література (французька)*:

ПРН 1	Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та англійською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ПРН 2	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й
ПРН 4	Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.
ПРН 19	Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I							
Тема 1. Предмет, метод та значення формальної логіки	8	2	-	-	-	-	2
Тема 2. Поняття та судження як форми мислення	10	2	2	-	-	-	2
Тема 3. Умовиводи. Основи теорії аргументації	6	2	2	-	-	-	2
Тема 4. Культура мислення та культура спілкування.	6	2	2	-	-	-	1
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	8	6	-	-	-	9
Семестровий контроль	5	5					
Усього	30	8	6	-	-	-	9

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

Тема 1. Предмет, метод та значення формальної логіки

Походження терміну «логіка», його багатозначність. Мислення як предмет вивчення формальної логіки. Чуттєва і раціональна форма пізнання. Особливості абстрактного мислення. Мислення і мова.

Визначення логіки, як науки. Специфіка логіки як науки про міркування. Нормативний характер логіки.

Міркування і умовивід: їх визначення, структура, взаємозв'язок і специфіка. Засновки і висновки міркування. Загальна схема умовиводу. Правильне міркування: проблема критеріїв правильності міркувань.

Правильність / неправильність міркування й істинність хибність його складників. Правильні міркування з істинними засновками і висновками (sound, arguments). Сумісні і несумісні міркування (consistent / inconsistent arguments). Поняття про логічну помилку. Софізм і паралогізми. Правильність міркування і відношення логічного слідування.

Поняття логічного закону. Способи встановлення істинності висловлювань. Логічно не детерміновані і логічно детерміновані висловлювання. Логічний закон як логічна форма істинних висловлювань.

Метод формалізації і проблема історичних етапів становлення логічних знань. Формалізація в широкому і вузькому значенні. Традиційна і сучасна

логіка. Символічна, математична, класична і не класична логіка. Формальна логіка як єдина система знань. Логіка як підґрунтя для виховання культури мислення.

Тема 2. Поняття та судження як форми мислення.

Поняття як форма думки. Характеристика предмета думки в понятті. Ототожнююче абстрагування і ототожнюючо-розрізняюче абстрагування. Мовні, засоби виказу поняття. Зміст поняття. Предмет як форма виразу ознак предмета.

Типологія ознак предмета. Обсяг поняття. Множина і обсяг поняття. Елементи теорії множин. Закон оберненого відношення між змістом і обсягом поняття. Види понять. Логічні відношення між поняттями.

Визначення логічної операції над поняттями. Обмеження і узагальнення понять., Операції над обсягами понять як множинами доповнення, перетин, об'єднання, різниця обсягів.

Подія поняття як логічна операція. Структура операцій поділу поняття. Види "-поділу. Правила поділу. Розчленування цілого на частини і класифікація. Види класифікації: природна і штучна.

Визначення поняття як логічна операція. Структура операцій визначення поняття. Види реальних визначень. Поділ номінальних дефініцій на синтаксичні і семантичні. Правила визначення. Опис, характеристика, порівняння, розрізнення екстенсивне визначення. Значимість логічного аналізу понять для теоретичної і практичної діяльності фахівців туристської галузі.

Загальна характеристика суджень. Судження, речення і висловлювання. Розповідні, спонукальні, питальні речення та їх логічний зміст. Види суджень. Прості і складні судження.

Структура простого судження. Види простих суджень: атрибутивні, екзистенційні і релятивні. Судження з простими і складними предикатами.

Категоричні судження та їх види. Виділяючі та виключаючі висловлювання. Розподіл термінів у простих категоричних судженнях. Логічні відношення між категоричними судженнями. Заперечення категоричного судження., тлумачення атрибутивних суджень мовою логіки предикатів. Судження з відношенням. Запис суджень з відношеннями мовою логіки предикатів. Судження існування. Модальні судження.

Складні судження. Утворення складних суджень з простих за допомогою логічних зв'язок: Кон'юнкції, диз'юнкції, імплікації, еквіваленції та заперечення. Умови істинності складних суджень. Матеріальна імплікація та умовні судження.

Тема 3. Умовиводи. Основи теорії аргументації

Загальна характеристика умовиводу. Склад і структура умовиводу. Дедуктивні та індуктивні умовиводи. - Загальна типологія умовиводів. Відношення логічного слідування. Висновки логіки висловлювань. Типологія правил висновку логіки висловлювань. Обґрунтування правил

висновку логіки висловлювань. Умовиводи логіки висловлювань у традиційній логіці. Висновки із категоричних висловлювань. Безпосередні умовиводи (обернення; перетворення; протиставлення предикату; умовиводи за логічним квадратом).

Простий категоричний силогізм. Загальні правила простого категоричного силогізму. Спеціальні правила простого категоричного силогізму. Виведення модусів фігур простого категоричного силогізму. Обґрунтування модусів 2, 3 і 4 фігур шляхом зведення до модусів 1 фігури.

Силогістика та метод аналітичних таблиць. Недедуктивні умовиводи. Повна індукція. Аналогія. Аналогія властивостей і аналогія відношень.

Поняття про аргументацію. Типи аргументацій. Аргументація як обґрунтування певного положення на підставі використання інших положень. Структура аргументації: теза, аргументи, демонстрація. Аргументація і демонстративні міркування. Дедуктивні міркування. Повна індукція.

Аргументація і недемонстративні міркування, неповна індукція. Міркування за аналогією. Співвідношення понять „доведення” і „аргументація”, „спростування” і „критика”. Софістика, логістика, діалектика, риторика, поетика, як різні теорії мовно-мисленнєвої поведінки. Логічне доведення як частковий випадок аргументації.

Види аргументації. Доказова та недоказова аргументація. Пряма та непряма (апагогічна і розділова) аргументація. Комунікативно-прагматичний контекст аргументації. Аргументація як особливий вид комунікації.

Поняття про критику. Спростування як окремий випадок критики. Види критики. Критика тези. Критика Аргументів. Критика демонстрації.

Правила та помилки аргументації і критики. Правила щодо тези. Правила щодо аргументів. Правила щодо демонстрації. Аргументація в діловому спілкуванні.

Тема 4. Культура мислення та культура спілкування

Сутність комунікації та її роль у суспільстві. Діалог найбільш універсальна форма спілкування людей та логіко-комунікаційний процес. Основні види діалогу за характером ведення. Види діалогу в залежності від мети: дидактичний, пошуковий, діалог у процесі аналізу та підготовки рішень.

Запитання як різновид імперативу. Види запитань. Функції запитання: пізнавальна та комунікативна. Правила формування запитань. Відповіді та їх види.

Сутність суперечки. Диспут, дебати, дискусія, полеміка. Стратегія і тактика суперечки. Коректні та некоректні прийоми, що використовуються у суперечці.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25
	Разом	-	82
Максимальна кількість балів: 82			
Розрахунок коефіцієнта: $60/82=0,731$			

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;

– підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;

– презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

Завдання виконано безпомилково або допущена одна помилка при виконанні завдання – 5 балів; допущені 2 помилки – 4 бали; допущені 3 помилки - 2 бали; допущені 4 помилки – 1 бал; допущено більше помилок – 0 балів.

Завдання № 1

Скласти короткий словник вказаних нижче термінів, використовуючи для цього логічний та філософський словники, підручники з логіки.

Термін	Значення терміна
Свідомість	?
Мислення	?
Абстрактне	?
Уявлення	?
Узагальнення	?
Опосередкованість	?
Мова	?
Об'єкт - мова	?
Мета - мова	?
Логічна форма	?
Логічний закон	?
Істинне	?
Правильне	?
Інтерпретація	?
Знак	?
Знак - індекс	?
Знак - образ	?
Знак - символ	?
Предметне	?
Смисл	9
Парадокс	?
Класифікація	?

Завдання № 2.

1. Чи є правильними наступні визначення? Якщо ні, то які правила в них порушені:

- а) вакансія – не заміщена посада;
- б) виховання – це цілеспрямований та організований процес виховання особистості;
- в) гороскоп – пророкування долі, що ґрунтується на розташуванні зірок;
- г) змова – таємна угода групи осіб, спрямована на зміну суспільного ладу;
- д) фреска – це живописна картина, виконана водяними фарбами по сирій штукатурці;
- е) циліндр – це геометричне тіло, що утворюється обертанням прямокутника навколо однієї із своїх сторін.
- ж) сприйняття – результат сприймання;

2. Встановіть, чи правильно здійснено поділ понять. Якщо ні, то які правила поділу порушено:

- а) образотворче мистецтво поділяється на живопис, скульптуру та графіку;
- б) люди поділяються на розумних, нерозумних, жадібних і недоброзичливих;
- в) церкви поділяються на православні, католицькі, високі та низькі;
- г) політичні партії поділяються на правлячі та опозиційні;
- д) артисти поділяються на театральних, естрадних, циркових, популярних та маловідомих;
- е) звуки бувають голосні, приголосні та шиплячі.

Завдання № 3. Знайти помилки допущені при встановленні логічної валентності виразів:

A	B	C	$A \vee B$	$(A \vee B) \rightarrow C$
I	i	i	i	X
I	i	X	X	i
I	X	i	i	X
I	X	X	X	X
X	i	i	i	i
X	i	X	i	i
X	X	i	i	i
X	X	X	X	i

Завдання № 4.

1. Здійсніть перетворення таких суджень:

- а) жоден культурний діяч не зневажає культуру свого народу;
- б) жоден філософ не знайшов філософський камінь;

2. Зробіть обернення таких суджень:

- а) кожна людина має право на свободу совісті;
- б) деякі філософи не залишили своїх праць;

3. Чи правильні ці силогізми? Якщо ні, то які правила у них порушені?

- а) кожух гріє. “Кожух” – це українське слово. Деякі українські слова гріють;
- б) жоден патріот не зрадить своєї батьківщини. Деякі громадяни не мають патріотичних почуттів. Ці громадяни зрадять свою батьківщину;
- г) кожна людина має дві ноги. Буратіно має дві ноги. Буратіно – людина.

4. З’ясуйте, які з цих розділово-категоричних умовиводів є правильними, а які неправильними, обґрунтуйте свої думки:

- а) Будь-яке поняття є або загальним, або одиничним. Це поняття загальне. Отже, воно не є одиничним.
- б) Будь-яке поняття є або загальним або одиничним. Це поняття не є загальним. Отже, воно є одиничне.
- в) Актор може грати комічні або трагічні ролі. Цей актор грає комічні ролі. Отже, трагічних ролей він не грає.
- г) Нам запропонували вивчати іспанську або італійську мову. Моя подруга вивчає іспанську мову. Отже, італійської мови вона не вивчає.

5. Визначте, які з наведених міркувань є індуктивними, а які дедуктивними:

- а) Гострі кути мають верхівку. Прямі кути мають верхівку. Тупі кути мають верхівку. Отже, всі кути мають верхівку.
- б) Видатні вчені повинні мати своїх послідовників. М. Кюрі — видатний вчений. Отже, вона мала своїх послідовників.
- в) Сонце, Меркурій, Венера, Земля, Марс, Юпітер, Сатурн, Уран, Нептун, Плутон мають кулеподібну форму. Отже, усі тіла Сонячної системи мають кулеподібну форму.
- г) Дніпро – велика ріка. Дніпро впадає в Чорне море. Отже, деякі великі річки впадають у Чорне море.

6.3 **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 **Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю**

1. Розкрийте об'єкт формальної логіки, її предмет та структуру. Поясніть, в чому полягає відмінність формальної логіки від інших наук про мислення.
2. Проаналізуйте теоретичне й практичне значення логіки.
3. Розкрийте сутність поняття «логічна форма».
4. Здійсніть аналіз формалізації як методу логіки.
5. Назвіть основні закони мислення, розкрийте їх сутність та роль у побудові міркувань.
6. Охарактеризуйте етапи становлення логічної науки та порівняйте їх.
7. Розкрийте роль логіки у формуванні культури мислення людини.
8. Розкрийте сутність поняття як форми мислення та прийоми формування понять.
9. Здійсніть поділ поняття на види та охарактеризуйте їх.
10. Проаналізуйте логічні відношення між поняттями.

11. Розкрийте сутність та призначення логічних операцій обмеження та узагальнення понять.
12. Здійсніть аналіз логічної операції визначення понять.
13. Дайте визначення поділу понять, розкрийте його правила та можливі помилки.
14. Охарактеризуйте судження як форму мислення.
15. Здійсніть поділ суджень на види та охарактеризуйте їх.
16. Розкрийте способи встановлення розподіленості термінів у простих категоричних судженнях.
17. Здійсніть аналіз логічних відношень між простими категоричними судженнями.
18. Проаналізуйте особливості будови складних суджень та умови їх істинності.
19. В чому полягають особливості умовиводу як форми думки. Структура умовиводу.
20. В чому полягають особливості безпосередніх умовиводів із простих суджень?
21. Поясніть, як можна зробити безпосередні умовиводи із складних суджень.
22. Розкрийте сутність дедуктивного умовиводу та охарактеризуйте його види.
23. Розкрийте суть простого категоричного силогізму, його фігури та модуси.
24. Охарактеризуйте правила простого категоричного силогізму та можливі помилки, обґрунтуйте їх правомірність.
25. Проаналізуйте та порівняйте складні та складноскорочені силогізми.
26. Проаналізуйте структуру умовно-категоричних умовиводів та обґрунтуйте їх правила.
27. Проаналізуйте сутність розділово-категоричних умовиводів та порівняйте їх з іншими умовиводами логіки висловлювань.
28. Здійсніть аналіз суто умовних умовиводів та порівняйте їх з іншими умовиводами логіки висловлювань.
29. Опишіть структуру умовно-розділових умовиводів, розкрийте їх суть та значення в процесі міркування.
30. Розкрийте сутність індуктивних умовиводів, види індукції та її роль в пізнавальному процесі.
31. Здійсніть аналіз умовиводів за аналогією.
32. Розкрийте сутність, структуру та форми аргументації.
33. Проаналізуйте суть логічного доведення та його види.
34. Проаналізуйте сутність спростування, види критики та їх місце в структурі аргументації.
35. Поясніть роль правил та сутність помилок у доведенні та спростуванні.
36. Проаналізуйте сутність комунікації, визначте її мету і структуру.
37. Діалог, його мета та види.
38. Запитання та їх види.

39. Розкрийте сутність відповідей та особливості їх видів.

40. Розкрийте зміст поняття «логічна культура» та її роль як чинника формування культури спілкування.

41. Розкрийте сутність суперечки та охарактеризуйте види, правила та прийоми ведення суперечки.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умов належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Всього – 30 год.: лекції – 8 год., семінари – 6 год., модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 9 год., семестровий контроль – 5 год

Модуль	Змістовний модуль I			
Кількість балів за модуль	82			
Лекції	T1	T2	T3	T4
Бали за відвідування лекцій	1	1	1	1
Бали за відвідування семінарів	-	1	1	1
Бали за роботу на семінарі	-	10	10	10
Бали за самостійну роботу	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)			

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові)

1. Аристотель. Вторая аналитика / Сочинения: В 4-х т. – М.: Мысль, 1978. – Т.2. – 384 с.
2. Аристотель. Метафизика. – М.: Мысль, 1976. – Т. 1. – 296 с.
3. Гладунський В.Н. Логіка. – Львів: Афіша, 2004.
4. Гусев Д.А. Краткий курс логики. Искусство правильного мышления. - Москва «Издательство НИЦ ЭНАС», - 2003- 191 с.
5. Жеребкін В.Є. Логіка. – Х., 1995. – 256 с.
6. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. –К.: Вища школа, 1992. – 378 с.
7. Івін О.А. Логіка. – К., 1999. – 276 с.
8. Ішмуратов А.Т. Практична логіка.
9. Івлєв Ю.В. Логика. – М.: Изд-во МГУ, 1992. – 246 с.
10. Кириллов В.М., Старченко А.А. Логика. – М.: Юристъ 1995, – 296 с.
11. Конверський А.Є. Логіка. – К.: Український Центр духовної культури, 1999. – 392 с.
12. Конверський А.Є. Логіка для юристів. – К.: ЦУЛ, 2012. - 302 с.
13. Хоменко І.В. Логіка – юристам. – К.: Четверта хвиля, 1997. – 384 с.
14. Челпанов В.Г. Учебник логики, — М.: Научная Библиотека, 2010 — 128 с.

Англомовні

1. Bennett, J. (2003). *Philosophical Guide to Conditionals*. Oxford: Clarendon Press.
2. Gabbay, D.M., & Woods, J. (2005). The Practical Turn in Logic. In *Handbook of Philosophical Logic* (ed. by D.M. Gabbay, F. Guenther). 2 ed. Springer, Vol. 13. P. 15-122.
3. Niiniluoto, I. (1988). Analogy and Similarity in Scientific Reasoning. *Analogical Reasoning*. Synthese library (ed. by D. Helman). Kluwer Acad. Publishers, Vol. 197. P.271-298.
4. Moody, E. (2020). The Medieval Contribution to Logic. In *Studies in Medieval Philosophy, Science, and Logic* (pp. 371-392). Berkeley: University of California Press. <https://doi.org/10.1525/9780520312272-013>
5. Castro-Manzano, J.-M. (2021). Traditional Logic and Computational Thinking. *Philosophies*, 6(1), 12. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/philosophies6010012>
6. Stebbing, L.S. (1950). *Revival: A Modern Introduction to Logic* (1950) (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315121758>
7. Shapiro, S., & Kissel, T. K. (2018). Classical Logic. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/logic-classical/>
8. Priest, G. (2008). *An Introduction to Non-Classical Logic: From If to Is* (2nd ed., Cambridge Introductions to Philosophy). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511801174
9. Agudelo-Agudelo, J.C. (2017). Translating Non-classical Logics into Classical Logic by Using Hidden Variables. *Log. Univers.* 11. P. 205-224. <https://doi.org/10.1007/s11787-017-0168-1>
10. Kosheleva O., Kreinovich V., Nguyen H.P. (2021) Why Some Non-classical Logics Are More Studied?. In: Kreinovich V., Hoang Phuong N. (eds) *Soft Computing for Biomedical Applications and Related Topics*. Studies in Computational Intelligence, vol 899. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-49536-7_5

Додаткові

1. Алексеев А.П., Аргументация. Познание. Общение. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 194 с.
2. Брутян Г.А. Аргументация. – Ереван, 1994. – 274 с.
3. Берков В.Ф., Яскевич Я.С., Культура диалога. – Минск: Новое знание, 2002 – 152 с.
4. Брюшинкин В.Н. Критическое мышление и аргументация // Критическое мышление, логика, аргументация. Калининград, 2003. 17. <https://cyberleninka.ru/article/n/kriticheskoe-myshlenie-logika-argumentatsiya>
5. Воропай Т.С. Критическое мышление. Проблема мирового образования XX века. – Х., 1999. – 266 с.

6. Вригт Г.Х. Логика и философия в XX веке // Вопросы философии, 1992. – №8. – с. 80-91.
7. Герасимова И.А. Практический курс по аргументации. М., 2003. С. 13.
<https://studfiles.net/preview/6748891/page:23/>
8. Гриненко Г.В. Аргументация и коммуникация // Мысль и искусство аргументации. М., 2003
9. Доказательство и понимание. – К.: Наукова думка, 1986. – 316 с.
10. Емерен С.Х., Протендрост Р. Аргументация, коммуникация, ошибки. – Л.: Васильевский остров, 1992. – 346 с.
11. Зарецкая Е.Н. Логика речи для менеджера. – М., 1997.
12. Кайберг Г. Вероятность и индуктивная логика. – М., 1978. – 241 с.
13. Карпович В.Н. Проблема, гипотеза, закон. – Новосибирск: Наука, 1990. – 186 с.
14. Кириллов В. И., Старченко А. А. Логика: Учебник для юридических вузов. - М., 1995.
15. Кнапп В., Герлох А. Логика в правовом сознании. - М., 1987.
16. Ковальски Р. Логика в решении проблем. – М.: Наука, 1990.
17. Конверський А.Є. Логіка для юристів. – К.: ЦУЛ, 2012. - 302 с.
18. Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник. – М., 1975.
19. Логика. Логические основы общения: Хрестоматия. – М.: Наука, 1994.
20. Логика и риторика. Хрестоматия. – Минск: “Петра системс”, 1997 – 623 с.
21. Малахов В. П. Нормативная логика в правовом мышлении. - М., 1990.
22. Малахов В. П. Логика построения следственных версий. - М., 1996.
23. Николас М Как преодолеть непонимание и улучшить взаимопонимание. – М.: “Эксио”, 2003 – 317 с.
24. Павиленис Р.И. Проблема смысла. – М.: Мысль, 1993. – 288 с.
25. Петров Ю.А.. Азбука логичного мышления. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1991. - 104 с.. 1991
26. <https://sci.house/logika-knigi-scibook/azbuka-logichnogo-myishleniya-izd-mosk-ta1991.html>
27. Поварнин С. Спор. О теории и практике спора. - М., 1996.
28. Рузавин Н. В. Логика и аргументация. - М., 1997.
29. Сердюк О.П. Основы управления коммуникативным процессом. – К., 1998.
30. Титов В.Д. Логическое знание в его социально-исторической детерминации (религиозный, правовой, политический контекст). – Х.: Регион-мифории, 2004. – 260 с.
31. Тягло А.В. Критическое мышление на основе элементарной логики. – Х., 2001.
32. Язык закона. - М., 1990.

Збірники вправ

1. Логический словарь “Дефорт”. – М.: Мысль, 1994.
2. Логика. Логические основы общения: Хрестоматия. – М., 1994.
3. Сборник упражнений по логике. – Минск: Изд-во Минского ун-та, 1990.
4. Сборник упражнений по логике. – М., 1993.
5. Переверзев В.Н. Логистика. Справочная книга по логике. – М.: Мысль, 1995.
6. Упражнения по логике / Под ред. В. И. Кириллова. - М., 1992.
7. Упражнения по логике. – М., 1993.
8. Хоменко І.В. Логіка в задачах. – К.: Четверта хвиля, 1998.